

CYCLADIC SEMINAR – ΚΥΚΛΑΔΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

THE ARCHAEOLOGICAL SOCIETY AT ATHENS, 22 PANEPISTIMIΟΥ STREET
Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 22

Tuesday, 12 December 2017, 7 P.M.
Τρίτη, 12 Δεκεμβρίου 2017, 7 μ.μ.

Nota Kourou

Professor of Archaeology at the University of Athens, Emerita

**From the Bronze to the Early Iron Age in the Cyclades with a focus on
pottery and mortuary practices**

Νότα Κούρου

Ομότιμη Καθηγήτρια Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Από την εποχή του Χαλκού στην εποχή του Σιδήρου στις Κυκλάδες

Η μαρτυρία της κεραμικής και των ταφικών πρακτικών

The seminar is organized by **Marisa Marthari**
Οργάνωση Σεμιναρίου: **Μαρίζα Μαρθάρη**

CYCLADIC SEMINAR

Tuesday, 12 December 2017

Nota Kourou

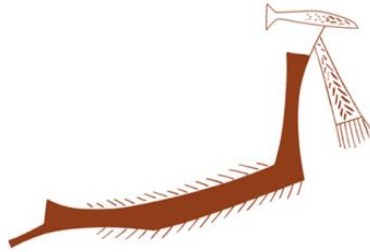
Professor of Archaeology at the University of Athens, Emerita

From the Bronze to the Early Iron Age in the Cyclades with a focus on pottery and mortuary practices

The demise of palaces on mainland Greece at the end of the LH IIIB period was followed by huge social changes and population movements resulting in significant cultural changes throughout the Aegean. The collapse of the palace system, however, does not necessarily mark the end of the Mycenaean civilization. Post-palatial culture having deep roots in the palace period experienced a brief recovery at some areas during the Early and Middle LH IIIC period followed by a gradual decline that culminated in the Submycenaean period.

This rather commonly accepted explanatory model for mainland Mycenaean culture seems to fit well also to the Cyclades despite their "polynesian" geomorphology and its resulting regionalism. Mycenaean culture continued to flourish during the LH IIIC period, though mostly during its first stages, at several Cycladic centres (Phylakopi on Melos, Grotta on Naxos, Koukounaries on Paros, Ayia Thekla on Tenos etc.). Some of these sites are abandoned before the end of LC IIIC period, while others show evidence of habitation during the Protogeometric period.

A significant problem in precisely defining the end of the Mycenaean civilization and the beginning of the new era in the Cyclades, on which the seminar is focusing, is the lack of sufficient archaeological data for this period. Submycenaean pottery (**fig. 1**) is almost non-existent in the Cyclades and the few surviving examples come from unknown or mixed contexts or from not well stratified sites. They will be discussed in detail at the seminar in an attempt to produce possible synchronisms and define more exactly the starting point of the new era. At the same time evidence beyond pottery, such as iron weapons, novel cultic (**fig. 2**) and mortuary practices or cyclopean walls at newly established sites, such as at Xobourgo on Tenos, which illustrate aspects of change and indirectly the period of the great twists and turns that shaped the classical world, will be presented and analysed.

ΚΥΚΛΑΔΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Τρίτη, 12 Δεκεμβρίου 2017

Νότα Κούρου

Ομότιμη Καθηγήτρια Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Από την εποχή του Χαλκού στην εποχή του Σιδήρου στις Κυκλάδες: Η μαρτυρία της κεραμικής και των ταφικών πρακτικών

Η καταστροφή των ανακτόρων στην ηπειρωτική Ελλάδα στο τέλος της ΥΕΙΙΒ περιόδου είχε ως αποτέλεσμα, όπως είναι γνωστό, τεράστιες κοινωνικές ανακατατάξεις και μετακινήσεις πληθυσμών που επέφεραν σημαντικές πολιτισμικές αλλαγές σε όλο το Αιγαίο. Ωστόσο, η κατάρρευση του ανακτορικού συστήματος δεν σηματοδοτεί το τέλος του πολιτισμού που στηρίζεται σε θρησκευτικές ιδεολογίες και σχήματα με ρίζες στον μυκηναϊκό ανακτορικό κόσμο. Μετά από μια σύντομη ανασυγκρότηση σε αρκετές περιοχές του ελλαδικού χώρου κατά την Πρώιμη και Μέση ΥΕ ΙΙΙΓ περίοδο, ο μυκηναϊκός πολιτισμός, αν και ισχυρά διαφοροποιημένος πλέον, συνεχίστηκε στα πλαίσια μιας σταδιακής ύφεσης που ολοκληρώθηκε κατά την ΥΜ περίοδο κλείνοντας το κεφάλαιο του Μυκηναϊκού κόσμου.

Σε αυτό το θεωρητικό σχήμα που είναι σε γενικές γραμμές αποδεκτό σήμερα εντάσσονται και οι Κυκλάδες, παρά την «πολυνησιακή» γεωμορφολογία τους που οδηγεί σε μεγάλη διαφοροποίηση από νησί σε νησί όσον αφορά την διάρκεια των οικισμών και των νεκροταφείων, την κεραμική, κλπ. Σε πολλά κυκλαδικά κέντρα ο μυκηναϊκός πολιτισμός συνεχίζεται ανθηρός κατά την ΥΚΙΙΙΓ εποχή (Φυλακωπή Μήλου, Γρόττα Νάξου, Κουκουναριές Πάρου, Αγία Θέκλα Τήνου και αλλού). Ορισμένες από αυτές τις θέσεις φαίνεται να εγκαταλείπονται πριν από το τέλος της ΥΚ ΙΙΙΓ, ενώ άλλες παρουσιάζουν στοιχεία κατοίκησης κατά την Πρωτογεωμετρική περίοδο. Παράλληλα υπάρχουν ενδείξεις αιφνίδιων οχυρώσεων οικισμών ή ίδρυσης νέων κέντρων.

Το μεγάλο πρόβλημα για την ακριβή οριοθέτηση του τέλους του μυκηναϊκού πολιτισμού και την έναρξη της νέας εποχής στις Κυκλάδες, στην οποία εστιάζει το σεμινάριο, είναι η έλλειψη επαρκών στοιχείων για αυτήν την περίοδο. Η κρίσιμη για το θέμα Υπομυκηναϊκή κεραμική (**εικ. 1**) που είναι ελάχιστη και όχι πάντοτε από καλά στρωματογραφημένες θέσεις, συζητείται αναλυτικά με στόχο τον προσδιορισμό συγχρονισμών που οδηγούν σε ακριβέστερο καθορισμό των αλλαγών που συντελούνται. Παράλληλα διερευνώνται και άλλα στοιχεία που εμφανίζονται μετά το τέλος του μυκηναϊκού κόσμου, όπως μεταξύ άλλων σιδηρά όπλα, νέες λατρευτικές (**εικ. 2**) και ταφικές πρακτικές ή συγκεκριμένες οχυρώσεις σε νέο-ϊδρυμένες θέσεις, όπως η κυκλώπεια οχύρωση στο Εώμπουργο της Τήνου, που συμπληρώνουν την εικόνα και υποδεικνύουν έμμεσα τον χρόνο των μεγάλων ανατροπών που διαμόρφωσαν τον κλασικό κόσμο.

Fig. 1. Submycenaean vases from Naxos
Εικ. 1. Υπομυκηναϊκά αγγεία από την Νάξο

Fig. 2. Place of ancestral or hero cult at Xobourgo on Tenos
Εικ. 2. Χώρος προγονολατρείας ή ηρωολατρείας στο Ξώμπουργο Τήνου